

Citiți lecția din manual: *Studiu de caz: Evreii din Odessa*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Studiu de caz: Evreii din Odessa

1. Masacrul din Odessa

- 1798 - fondarea orașului-port Odessa de către Imperiul Rus pe ruinele unei vechi colonii grecești;
- 1789-1897 - Odessa a devenit un important centru comercial, ce a atras imigranți din toată Europa (ruși, ucraineni, greci, polonezi, italieni, germani, francezi, români, bulgari, albanezi și evrei) și a devenit căminul unuia dintre cele mai mari comunități evreiești din epocă (37% din populația orașului a fost de origine evreiască, peste 200.000 de evrei);
- 1917-1941 - frânarea dezvoltării orașului, ca urmare a instaurării controlului bolșevic/sovietic;
- 8 august-10 aprilie 1944 - în cadrul *Operațiunii Barbarossa*, armatele româno-germane au asediat și cucerit orașul (8 august-16 octombrie 1941), Odessa devenind capitala Transnistriei și reședința guvernatorului Gheorghe Alexianu ⇒ exterminarea evreilor din oraș (din cei cca. 200.000 de evrei din Odessa, după retragerea sovietică, au mai rămas în oraș cca. 100.000 evrei);
- 8 octombrie 1941 - autoritățile române au început organizarea ghetoului din Odessa pentru populația evreiască (în cadrul închisorii orașului), iar 3000-5000 evrei au fost executați prin împușcare pentru pierderile suferite de armata română în perioada asediului orașului (100.000 victime și răniți printre soldații români);
- 22 octombrie 1941, ora 17:45 - explozia comandamentului militar român din Odessa, amplasat în fostul sediu al N.K.V.D. (Comisariatul Poporului pentru Afaceri Interne, serviciul secret al U.R.S.S.), care a fost minat de armata sovietică aflată în retragere ⇒ moartea generalului Ion Glogojeanu, a 16 ofițeri români, 9 subofițeri, 35 de soldați și patru ofițeri germani de marină;
- 22-25 octombrie 1941 - la Odessa, a fost organizat masacrul cu titlul de purificare etnică și „*măsuri severe de represalii*” a evreilor și comuniștilor suspecti, acuzați de atentatul cu bombă: mareșalul Ion Antonescu a ordonat executarea a 200 de evrei pentru fiecare ofițer român sau german mort în explozie și a câte 100 de comuniști pentru fiecare soldat rănit ⇒ 5000-19.000 de victime, majoritatea evrei, prin împușcare, spânzurare sau ardere.

2. Dalnic și Bogdanovca

- supraviețuitorii masacrului din Odessa au fost deportați și exterminați în lagărele de concentrare din Dalnic (peste 22.000 evrei) și Bogdanovca (cca. 45.000 evrei):

I. Lagărul de concentrare de la Dalnic (23-25 octombrie 1941): cca. 22.000 de evrei din Odessa au fost escortați de locotenent-colonelul Nicolae Deleanu și locotenent-colonelul de jandarmi Mihail Niculescu („*Coca-călăul*”), pentru a fi uciși din ordinul lui Ion Antonescu (ordinul secret nr. 563), drept represalii la aruncarea în aer a comandamentului militar român (22 octombrie 1941). Evreii au fost înghesuți în nouă magazine mari: primii 50 de evrei au fost împușcați personal de locotenent-colonelul Nicolae Deleanu, iar opt magazine au fost incendiate și mitraliate. Soldaților români li s-a dat ordin să ia poziție în jurul magaziiilor, la 50 m de acestea, și să deschidă focul asupra tuturor evreilor ce ar fi reușit să scape. 25 octombrie, ora 17:45 - a noua magazie, probabil cea în care au fost înghesuți femeii și copiii, a fost minată și aruncată în aer;

II. Lagărul de concentrare de la Bogdanovca (7 noiembrie 1941-20 februarie 1942): aici au fost deportați evreii supraviețuitori din Odessa (cca. 60.000) ⇒ cca. 45.000 de victime, ca urmare a marșurilor, frigului (temperaturi de până la -20°C), foametei, bolilor (epidemii de tifos exantematic), condițiilor de cazare improprie (fără căldură, apă și igienă minimă) și execuțiilor sumare (realizate de jandarmii care au însoțit convoaiele de evrei și unitățile germane din cadrul lagărului de concentrare).

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=UqBeRAerb8o>

https://www.youtube.com/watch?v=-RtG7hVCo_Q

Fișă de lucru: Studiu de caz: Evreii din Odessa

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„Ion Antonescu, Conducătorul Statului (I.A.): Cu evreii de la Odessa, ceea ce s-a întâmplat, s-a întâmplat; de acum înainte să se pună regulă. Represiunea a fost destul de severă?

- Gh. Alexianu, guvernatorul Transnistriei (G.A.): A fost, domnule mareșal.

- I.A.: Ce înțelegi prin „destul de severă”? Dv. sunteți cam miloși cu alții, nu cu neamul românesc.

- G.A.: A fost foarte severă, domnule mareșal.

- I.A.: Am spus să se împuște câte 200 de evrei pentru fiecare mort și câte 100 de evrei pentru fiecare rănit. S-a făcut așa?

- G.A.: Au fost împușcați și spânzurați pe străzile Odesei.

- I.A.: Să faceți așa pentru că eu răspund în fața țării și a istoriei.”

(Ședința Consiliului de Miniștri din 13 noiembrie 1941)

Elaborați un eseu de minim 200 de cuvinte în care să caracterizați atitudinea mareșalului Ion Antonescu față de evrei.

ȘCOALA COOL
EDUCAȚIE PRIN CONȚINUT

BIBLIOGRAFIE:

1. Boşcodeală, Felicia Elena, Ciobanu, Loredana, Şerban, Nicolae, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Booklet, Bucureşti, 2024.
2. Waldman, Felicia, Tudorancea, Anca, Cioflâncă, Adrian, Iancu, Carol, Radu, Adriana, Romandaş, Bogdan-Florin, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Corint Logistic, Bucureşti, 2024.
3. Florian, Alexandru (coordonator), Boboc, Daniel, Drăguşin, Nicolae, Matei, Petre, Petrescu, Florin, Stan, Gabriel, Stanciu, Măriuca, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 2024.
4. Soare, Aurel Constantin, Săvuţă, Irina Ema, Rados, Maria, Căplescu, Iuliana Maria, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Litera, Bucureşti, 2024.
5. Florea, Cosmin-Ionuţ, Stan, Viorica, Țigău, Dragoş Lucian, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Sigma, Bucureşti, 2024.
6. Stoenescu, Alex Mihai, *Armata, mareşalul şi evreii*, Editura Rao, Bucureşti, 2010.
7. Comisia Internaţională pentru Studierea Holocaustului în România, *Raport final*, Editura Polirom, Iaşi, 2005.
8. Ioanid, Radu, *Holocaustul în România*, Editura Polirom, Iaşi, 2019.
9. Centrul pentru Studierea Istoriei Evreilor din România „Wilhelm Filderman”, *Izvoare şi mărturii. Evreii din România între anii 1940-1944*, Editura Hasefer, Bucureşti, 1993-1998.

